

NOTAT

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Landbrugs- og
Fiskeristyrelsen

J.nr. 17-8092-
000009
Ref. KAVI
Den 8. marts 2017

Reglerne for kompensation som følge af tab på grund af forekomst af GMO i konventionelle og økologiske afgrøder

Baggrund

Kompensationsordningen, der blev etableret i forbindelse med lovgivningen om dyrkning af genetisk modificerede afgrøder i 2004, indeholder en lettere adgang for den jordbruger, der lider et tab, til at opnå erstatning i forhold til dansk rets almindelige erstatningsregler. Reglerne tilsigter dog ikke at træde i stedet for de almindelige erstatningsregler. Som ordningen er indrettet, vil jordbruger kunne opnå kompensation, uden først at skulle afvente resultatet af en erstatningssag, der ofte kan trække ud. Samtidig er det muligt at opnå kompensation, selv om der ikke kan peges på én ansvarlig skadevolder.

Jordbrugere, der lider et økonomisk tab på grund af forekomst af genetisk modificeret (GM) materiale i konventionelle eller økologiske afgrøder, kan under visse omstændigheder få udbetalt kompensation fra den såkaldte kompensationsfond¹. Fonden administreres af Landbrug- og Fiskeristyrelsen.

De lettelser for skadelidte, som kompensationsordningen medfører, er:

- At kompensation kan opnås uden anlæggelse af retssag.
- At det ikke er nødvendigt at føre bevis for, at forekomsten af genetisk modificeret materiale kan henføres til en bestemt dyrker, hvilket kan være af betydning, når flere dyrkere kan være potentielle skadevoldere i forhold til den konkrete forekomst.
- At reglerne for opgørelse af tabet er forholdsvis simple.
- At erstatningen kan udbetales inden for en rimelig tid, og uden at det vil give anledning til konflikter eller særlige omkostninger (konsulent- og advokatsalær, retsafgift m.m.).

Når betingelserne er opfyldt, kan kompensation udbetales, uanset om der kan identificeres en skadevolder eller det f.eks. må lægges til grund, at tabet er opstået pga. særlige vejrforhold m.v.

Kompensation kan eventuelt udbetales etapevist.

Endelig skal det oplyses, at ved udbetaling af kompensation i henhold til ordningen indtræder Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i den skadelidte jordbrugers krav. Dette betyder i praksis, at Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i hver sag gør regreskrav gældende over for den jordbruger, fra hvis marker GM-materialet stammer forudsat, at vedkommende kan identificeres. Kan myndighederne ikke gennemføre kravet ad administrativ vej, vil det blive gennemført ved anlæggelse af retssag. Der foreligger ifølge dansk privatret kun erstatningsansvar, hvis der kan påvises skyld. Det vil derfor kunne hænde, at domstolene afviser erstatningskrav fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsens side.

¹ Se under punkt 4. Kompensationsfond

1. Betingelser for modtagelse af kompensation

For at kunne opnå kompensation fra fonden, skal følgende betingelser være opfyldt:

1. Der skal i samme dyrkningsæson og inden for kompensationsafstanden (dyrkningsafstanden + 50 pct.) være dyrket en genetisk modificeret afgrøde af samme eller beslægtede art, som kan indkrydses i skadelidtes afgrøde.
2. GM-afgrøden kan identificeres i skadelidtes afgrøde.
3. Forekomsten skal overstige tærskelværdien (p.t. 0,9 pct. for såvel konventionelle som økologiske afgrøder).
4. Anmeldelse af skaden skal ske inden 14 dage efter, den pågældende er blevet bekendt med iblandingen og senest 1. august i året efter høståret.
5. Der skal udtages og analyseres en prøve med henblik på identifikation og kvantificering.
6. Der skal være lidt et tab.

Herudover kan jordbrugere autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion, som lider et tab på grund af forekomst af genetisk modificerede frø i sin såsåed, opnå kompensation.

2. Kompensationsbeløb

Kompensationsbeløbet er begrænset til prisforskellen mellem markedsprisen på en afgrøde, som skal mærkes for indhold af GM-materiale, og en afgrøde, som ikke kræver sådan mærkning (dvs. indhold af GM-materiale på under 0,9 pct.).

Markedsprisen bestemmes af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen på grundlag af månedlige statistikker fra Københavns Universitet, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO).

For jordbrugere autoriseret til økologisk produktion vil tab som følge af krav om genoplægning af arealer eller dyr, endvidere kunne kompenseres. Kompensation vil omfatte de tab, den pågældende lider i oplægningperioden som følge af forekomsten.

Oplægningens længde afgøres konkret på baggrund af omfanget af iblandingen og afgrødetype og i henhold til økologireglerne.

Hvis producenten har indgået kontrakt om levering af GM-frie produkter til en vis pris, baseres kompensationen på forskellen mellem denne pris og markedsprisen. Der betales dog kun kompensation for den del af produktet, hvori indholdet af GM-materiale er over 0,9 pct., uanset hvilken grænse for indhold af GM-materiale producent og køber måtte have aftalt.

Kompensation fra andre kilder trækkes fra den kompensation, der udbetales under denne ordning.

3. Hvilke tab dækkes efter kompensationsordningen?

Kompensationsordningen dækker tab som følge af reduktion i afgrødens salgspris, som forekomst af genetisk modificeret materiale har medført, samt omkostningerne til prøvetagning og analyse. Er der andre tabsposter, vil skadelidte fortsat kunne gøre disse krav gældende mod skadevoldende jordbruger, hvilket dog forudsætter, at de almindelige erstatningsretlige betingelser er opfyldt (ansvarsgrundlag, årsagssammenhæng, påregnelighed og dokumenterbart tab).

4. Kompensationsfond

Dyrkere af GM-afgrøder skal hver betale et dyrkningsbidrag på 100 DKR pr. ha, der er dyrket med GM-afgrøder.

Dyrkningsbidraget betales til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, og det går ubeskåret til oprettelse af en kompensationsfond, hvorfra der ydes kompensation til jordbrugere, som har lidt økonomisk tab på grund af forekomst af GM-materiale i deres afgrøder.

Kompensationsfonden forvaltes i overensstemmelse med den danske finanslov (§ 24. 21.01.43). Finansloven er statens hjemmel for at bære udgifterne ved kompensationsordningen og for at modtage indtægter fra dyrkerne.

Kompensationsordningen skal over tid udelukkende finansieres med dyrkningsbidraget, og der skal være balance mellem provenuet fra dyrkningsbidraget og udgifterne til kompensationsordningen.

Det er muligt at beregne indtægter og udgifter, da de dyrkede GM-afgrøder og -arealer skal indberettes til myndighederne, før dyrkning påbegyndes. Dyrkningsbidraget kan derfor justeres i forvejen, så der kan sikres balance i kompensationsfonden.

Opstår der imidlertid et år krav, der er større end hvad der er budgetteret med på indtægtssiden for det pågældende år, vil kompensation alligevel blive udbetalt. Fonden bringes i balance det følgende år ved at dyrkningsbidraget om nødvendigt hæves.

Hvis fondens indtægter et år overstiger kompensationskravene, overføres de ubrugte midler til det efterfølgende år, enten til dækning af et øget behov eller til nedsættelse af dyrkningsbidraget.

Retsgrundlag

Lbk nr. 28 af 4. januar 2017 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder.

Bekendtgørelse nr. 177 af 28. februar 2008 om kompensation for tab på grund af visse forekomster af genetisk modificeret materiale.

Ordningen er notificeret i EU – Kommissionens afgørelse af 15. juni 2016.

Yderligere information

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside

http://fst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tvaergaaende/GMO/2016-08_Vejledning_om_kompensation.pdf